

FOLKEKIRKENS
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

Behovet for årligt optag på pastoralseminarierne

2017

FOLKEKIRKEN

SKT. MARKUS KIRKEPLADS 1, 1. • DK-8000 AARHUS C • +45 5858 3000 • FUV@KM.DK • WWW.FKUV.DK
EAN.NR. 5798 000 84 23 42 • CVR.NR. 25 96 18 38

Indhold

Behovet for årligt optag på pastoralseminarierne	1
2017	1
Formål	1
Resumé	4
Optag til bacheloruddannelsen i teologi	5
Bachelorproduktion	7
Kandidatproduktion	9
Optag på pastoralseminarierne	11
Optag på pastoralseminarierne set i forhold til kandidatproduktionen	12
Beskæftigelse i Folkekirken	15
Konklusion – behovet for optag på pastoralseminarierne	16
Ad 1: Forholdet mellem universiteternes kandidatproduktion og de kommende års behov for ansøgere til præstestillinger i folkekirken	17
Ad 2: Kandidaternes ønske om optagelse på pastoralseminarierne	17
Ad 3: De ledige præstestillingers attraktivitet for teologiske kandidater	17
Ad 4: Rammevilkårene for produktionen af teologiske kandidater	18

Formål

Nærværende udgave af rapporten opdaterer og supplerer den oprindelige rapport fra 2015, der kan læses her: <http://www.fkuv.dk/videnscenter/projekter-undersogelser-og-rapporter/behovet-for-aarligt-optag-paa-pastoralseminarierne>

I 2015 i brev fra Kirkeministeriet af 10. marts 2015 (brevet kan læses på s. 3) blev Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter anmodet om at indhente og fremlægge nøgletal for behovet for årligt optag på pastoralseminarierne.

Bevæggrunden for anmodningen var ifølge brevet, at "biskopperne finder de seneste års faldende optag på teologistudiet bekymrende. Allerede i dag opleves der flere steder udfordringer med at rekruttere kvalificerede kandidater til præstestillinger."

Bevæggrunden er stadig aktuel, og Videnscentret har derfor besluttet at opdatere denne nøgletalsrapport. Vi har ligeledes beholdt inddelingen i fire problemstillinger, som vi fremlagde i 2015-rapporten. Vi har imidlertid omskrevet problemstilling 3 og 4 baseret på de seneste tal. Der kan i 2015-2016 spores et højere optag på pastoralseminarierne end antallet af producerede kandidater. Der er dog næppe tale om en ny tendens, da fænomenet ikke gentager sig i 2017.

De fire problemstillinger er:

1. Hvordan er universiteternes kandidatproduktion set i forhold til de kommende års behov for kvalificerede ansøgere til præstestillinger i folkekirken?
2. I hvilken grad søger kandidaterne optagelse på pastoralseminarierne? Er der med andre ord en direkte sammenhæng mellem universiteternes kandidatproduktion og det potentielle antal af ansøgere til præstestillingerne efter endt pastoralseminarium, eller vælger en faldende eller stigende andel af de teologiske kandidater at søge andre jobs end præsteembede?
3. Folkekirken mangler information om, hvad pastoralseminariestuderende gør sig af tanker om embede og karriere. Hvad betragter de som attraktive embeder? Hvad betragtes som ikke attraktivt i en sådan grad, at det afholder dem fra at søge osv.? For at få svar på spørgsmålene har Videnscentret igangsat en undersøgelse af dette blandt de pastoralseminariestuderende. Undersøgelsen er planlagt at skulle følge dem i deres jobadfærd de første fem år efter endt pastoralseminariestudium: skifter de job? Er der i givet fald tale om et skift fra ét embede til et andet eller fra præsteembede til et andet job i eller uden for Folkekirken etc.? Undersøgelsen forventes at supplere nærværende rapport og belyse nogle af de ubesvarede spørgsmål, som den rejser.
4. Nøgletalsrapporten viser, at der i 2015-2016 var et højere optag på landets pastoralseminarier, end der blev produceret kandidater inden for teologi. Foreløbigt tyder det dog på, at der er tale om en undtagelse snarere end en ny tendens. Dertil kommer, at universiteterne er underlagt dimensionering (et loft på optagelsestallet), der må tænkes at påvirke antallet af teologiske kandidater, hvoraf nogle søger andre veje end pastoralseminarierne. Rapporten viser, at der i 2017 blev produceret flere kandidater, end der blev optaget på pastoralseminarierne.

Denne rapport vil – med inspiration fra TrendEducs undersøgelse fra 2008 "*Teologernes uddannelsesadfærd og arbejdsmarked – og en fremskrivning*" – fremlægge relevante tal til belysning af punkt 1 og 2, hvorimod den ikke analyserer de bredere problemstillinger, der er indeholdt i punkt 3 og

til dels punkt 4. Disse to punkter er taget med for at markere det bredere sæt af problemstillinger, som hører til det felt, som rapporten bevæger sig ind i. Rapporten tager form af en fremlæggelse af empiriske data vedrørende optag og kandidatproduktion på teologiuddannelsen samt optag på pastoralseminarierne og forsøger herudfra at belyse det af biskopperne udpegede problem med rekruttering af præster.

De foreliggende data er indhentet fra stifterne, Københavns og Aarhus Universitet, Kirkeministeriet samt fra Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter.

På vegne af Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter

Birgitte Graakjær Hjort, Center- og afdelingsleder, Aarhus, januar 2018

Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter

FUV@km.dk

Anmodning om at foretage undersøgelse

Biskopperne finder de seneste års faldende optag på teologistudiet bekymrende. Allerede i dag opleves der flere steder udfordringer med at rekruttere kvalificerede kandidater til præstestillinger. Dertil kommer planerne om øget brug af dimensionering på universiteterne, som er med til at forstærke biskoppernes bekymringer for det fremtidige rekrutteringsgrundlag.

På denne baggrund blev det på et møde mellem biskopperne og ministeriet aftalt, at man med inspiration fra TrendEducs undersøgelse fra 2008 *"Teologernes uddannelsesadfærd og arbejdsmarked - og en fremskrivning"* gennemfører en undersøgelse af, hvor stort behovet for det årlige optag på pastoralseminarierne egentligt er.

FUV anmodes om at forestå denne undersøgelse i tæt dialog med biskopperne repræsenteret ved Peter Skov-Jakobsen og Peter Fischer-Møller, da der allerede foreligger visse oplysninger.

Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
Telefax 3392 3913
e-post km@km.dk

Dokument nr.: 23214/15

Dette dokumentnr. bedes oplyst ved henvendelse til Kirkeministeriet

Dato: 10. marts 2015

Kønsmæssig opgørelse over antal teologistuderende

Da Kirkeministeriet er forpligtet til at monitorere udviklingen i kønsfordelingen blandt mandlige og kvindelige teologistuderende og præster, bedes undersøgelsen i lighed med undersøgelsen fra 2008 også indeholde en opgørelse over følgende:

- Antal optagne på teologistudiet fra 2007 og frem til i dag - fordelt på mænd og kvinder
- Antal som har gennemført bacheloruddannelsen i teologi fra 2007 og frem til i dag - fordelt på mænd og kvinder
- Antal som har gennemført kandidatuddannelsen i teologi fra 2007 og frem til i dag - fordelt på mænd og kvinder
- Antal som har gennemført pastoralseminariet fra 2007 og frem til i dag - fordelt på mænd og kvinder.

Med venlig hilsen

Marlene Dupont

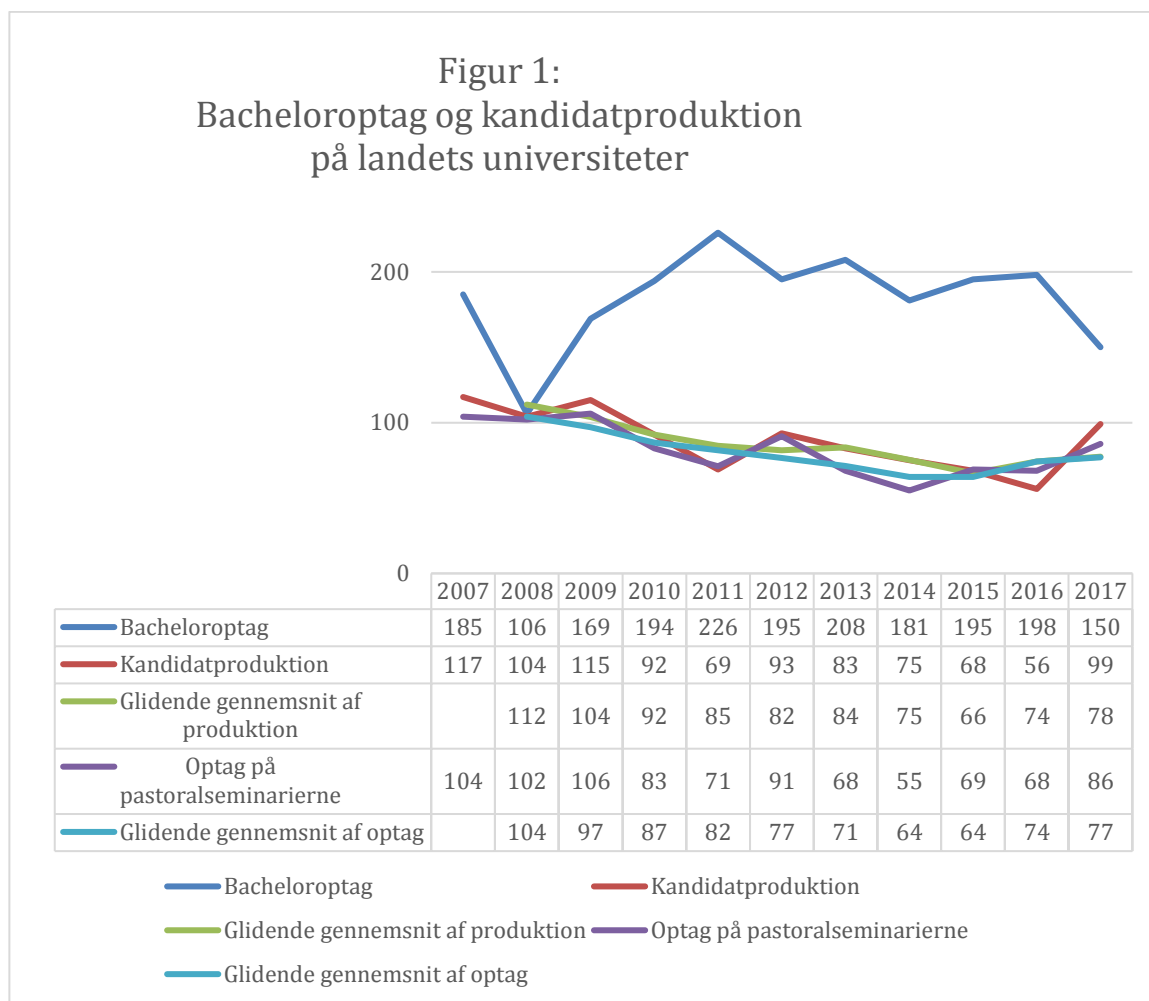
fuldmægtig

Resumé

Figur 1 vil i hovedtræk præsentere udvalgte nøgletal. Figuren viser samlet optag på bacheloruddannelsen i teologi ved hhv. Københavns og Aarhus Universitet, ligesom de enkelte års kandidatproduktion er vist ved de to universiteter¹. Den violette linje viser det samlede årlige optag på pastoralseminarierne i Danmark.

*Kilde: Data fra figur 2, 9 og 12 i indeværende rapport
Note: Det glidende gennemsnit er beregnet over tre år*

Optaget ved universiteterne ligger med en markant undtagelse i 2008 mellem 150 og 226. Med hensyn til antal producerede kandidater er det fristende at sammenligne udviklingen fra det første år til det sidste, men da der er tale om betydelige udsving, er det mere retvisende at sammenligne den gennemsnitlige produktion for de tre første år med den gennemsnitlige produktion for de tre sidste år, hvilket giver et fald fra 112 til 78, dvs. ca. 30%, jf. tallene for den grønne linje, der viser det glidende

¹ Bemærk, at tallene viser optag og kandidatproduktion for de enkelte år. De enkelte årgange følges derfor ikke.

gennemsnit. Selvom graferne ikke følger de enkelte studieårgange, afspejler tallene overordnet set en forskel mellem antallet af optagne på studiet og antallet af færdiguddannede kandidater.

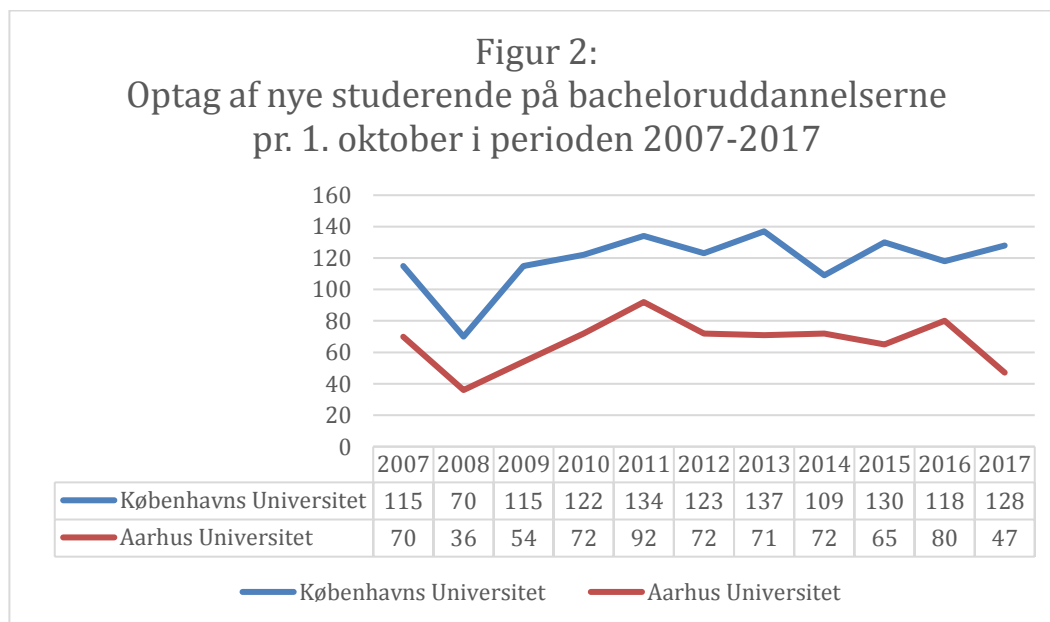
En tilsvarende beregning af de glidende gennemsnit for det årlige optag på pastoralseminarierne viser et fald på 25,9% fra gennemsnittet af de tre første år til gennemsnittet af de tre sidste. Som graferne viser, følger optaget på pastoralseminarierne nogenlunde kandidatproduktionen, selvom et større skel blev set i årene 2012-2014. Dette større skel er naturligvis interessant set i lyset af problemstilling nr. 2, jf. side 1. I årene 2015 og 2016 var optaget på pastoralseminarierne større end antallet af producerede kandidater, og i 2017 blev der optaget færre på pastoralseminarierne, end der blev produceret teologiske kandidater.

Som det vil fremgå af rapporten, er der data, det ikke har været muligt at indhente, herunder f.eks. tallene for udviklingen for de enkelte studieårgange. Ud fra de foreliggende data, som er indhentet til denne fremstilling af nøgletal, anvises, at mindst 444 (og i realiteten flere; se kapitlet "Beskæftigelse i Folkekirken", s. 15f herunder) præster forventes at gå på pension inden for de kommende 10 år.

Optag til bacheloruddannelsen i teologi

Optaget på bacheloruddannelsen ved Københavns og Aarhus Universitet viser et markant fald i perioden 2007 til 2008, derefter en stigning frem til 2011.

Herefter der sker en tilnærmelsesvis, gennemsnitlig stabilisering med hvad der ligner et udfald for optaget ved Aarhus Universitet i 2017.

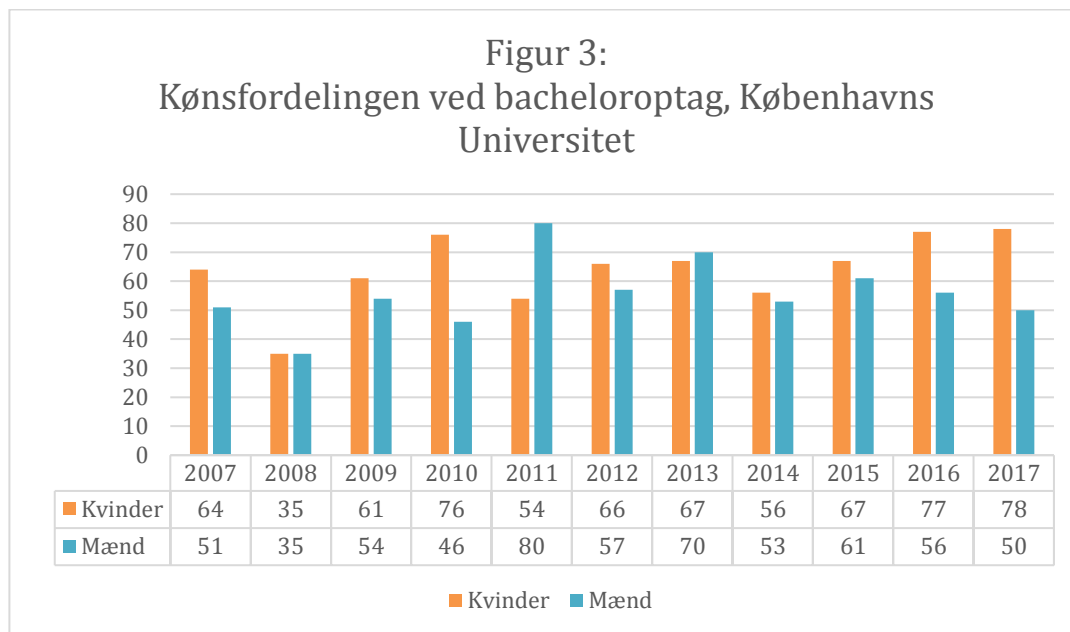

Kilde: Aarhus og Københavns universiteter

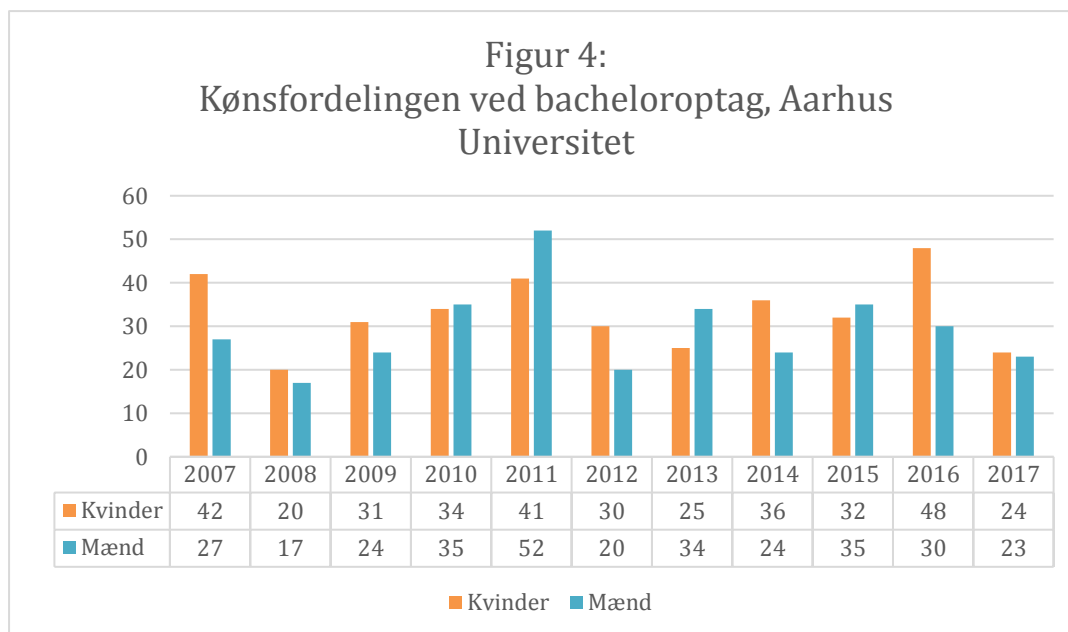
Det er værd at bemærke, at der med virkning fra 2015 er indført uddannelsesdimensionering på teologi. Intentionen hermed er at regulere bachelor- og kandidatuddannelsernes optag i de kommende år. Denne dimensionering er baseret på opgørelser over dimittendledigheden.

Kønsfordelingen ved Københavns Universitet for optag på bacheloruddannelserne fremgår af figur 3, for Aarhus figur 4.

Kilde: Københavns Universitet²

Kilde: Aarhus Universitet

² Der knytter sig en mindre usikkerhed til tallene i perioden 2007-2010 på grund af overgangen fra Fønix til STADS.

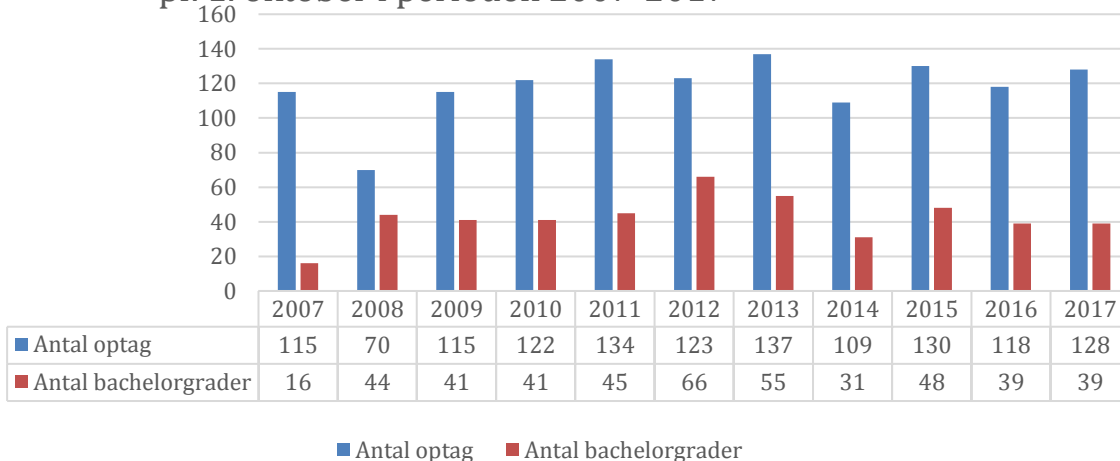
Det skal bemærkes, at tallene for kønsfordeling beror på optagelsestal pr. 1. juli i det pågældende år. Tallene i figur 1 og 2 beror på de faktisk optagne, der opgøres 1. oktober i det pågældende år. Derfor er der en vis diskrepans imellem tallene.

Bachelorproduktion

Følgende figur 5 og 6 viser antallet af erhvervede bachelorgrader fra de to teologiske universitetsuddannelser i forhold til optaget. Bemærk, at søjlerne viser optag og bachelorproduktion for de enkelte år, ikke hvor mange af en årgang, der har erhvervet sig en bachelorgrad.

Bacheloruddannelserne er normeret til at vare tre år, dog således at uddannelsen forlænges med et år for studerende uden tilstrækkelige forkundskaber i græsk og latin (Græsk A og Latin A). Dette vil typisk betyde en forlængelse af studiet på et år. Hvis vi antager, at stort set alle har brug for dette ekstra år, burde det ideelt set medføre, at tallene fra f.eks. 2008 kunne sammenholdes med antal bacheloror i 2012, men erfaring viser, at disse uddannelsesnormeringer ikke altid følges af de studerende. De, der er optaget i 2008, kan således godt blive bacheloror senere end 2012. Selvom søjlerne ikke følger studieårgange, viser det samlede billede for hele perioden dog, at der sker et frafald på studiet, idet der er forskel på antallet af optagne på studiet og antallet af bacheloror.

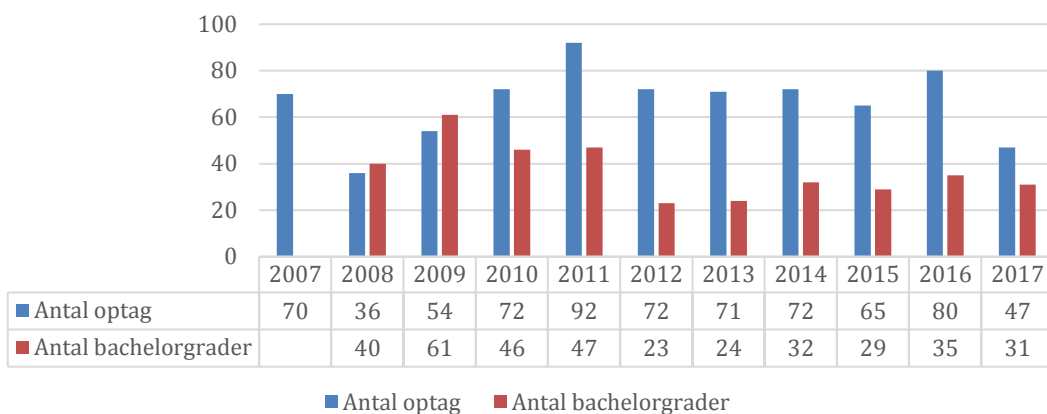
Figur 5:
Optag og bachelorproduktion, Københavns Universitet
pr. 1. oktober i perioden 2007-2017

Kilde: Københavns Universitet

Figur 6:
Optag og bachelorproduktion, Aarhus Universitet
pr. 1. oktober i perioden 2007-2017

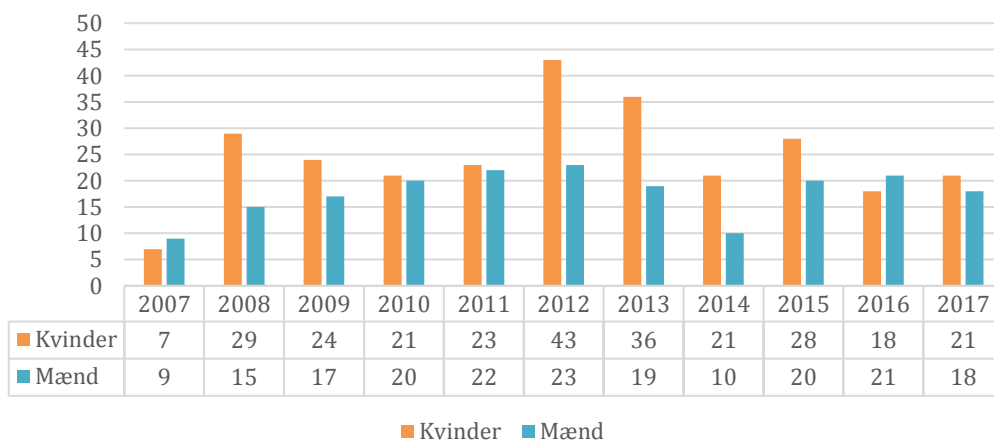

Kilde: Aarhus Universitet

Note: Det har ikke umiddelbart været muligt at skaffe tallene for antal bachelorgrader i 2007

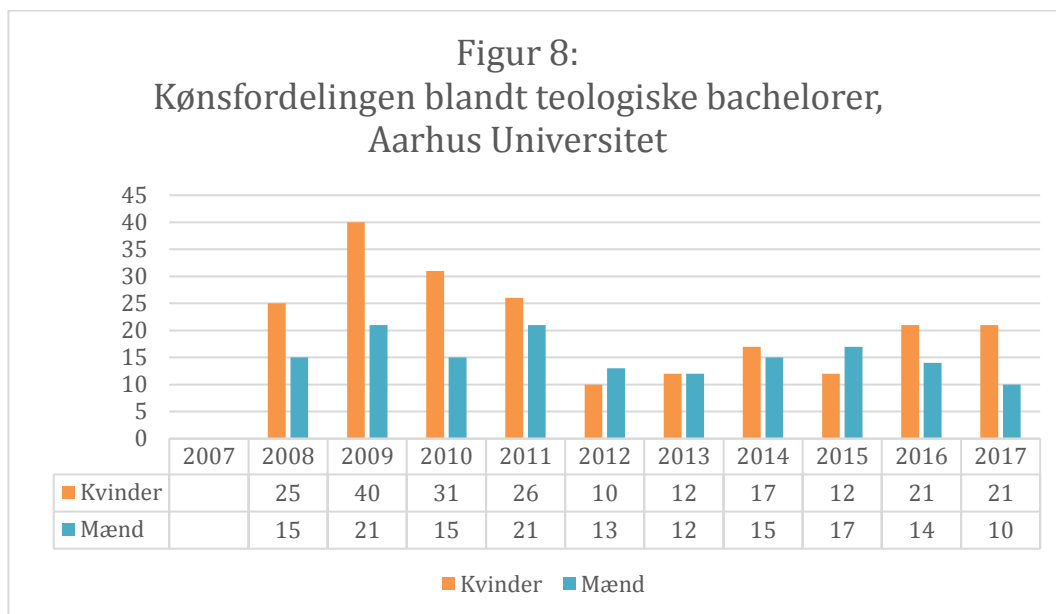
Kønsfordelingen blandt bachelorerne ved de to universiteter ser således ud:

Figur 7:
Kønsfordelingen blandt teologiske bachelorer,
Københavns Universitet

Kilde: Københavns Universitet³

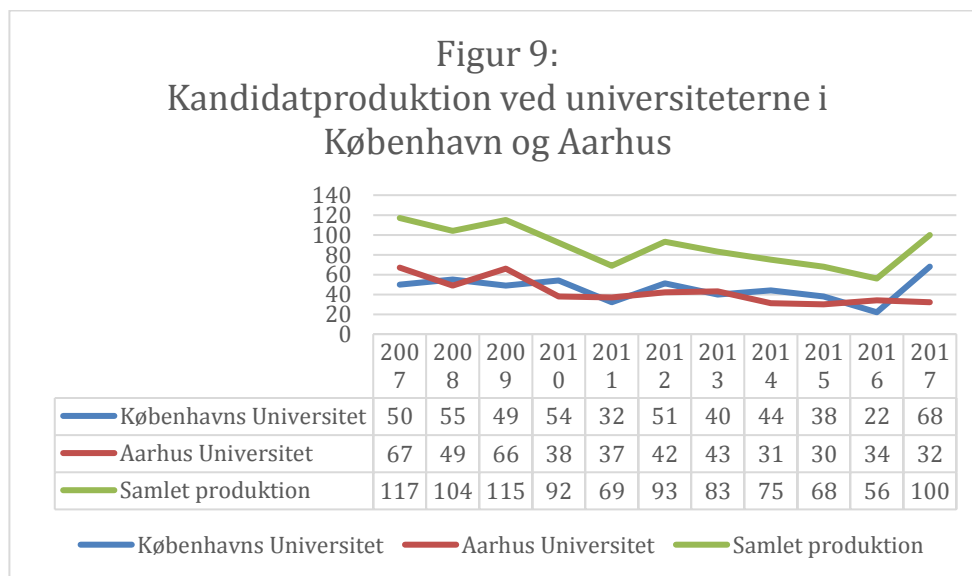
³ Tallene fra Københavns Universitet angående kønsfordelingen ved bachelorgrader og kandidatgrader er fremsendt med følgende note: "De fremsendte tal indeholder et mindre element af skøn. Der er foretaget en forholdsmæssig korrektion for konsekvensen af, at rådata er opgjort eksklusive efterindberetninger og konsekvensen af overgangen fra Fønix til STADS i 2011". Denne note gælder således tallene i figur 6 og 9.

Kilde: Aarhus Universitet⁴

Kandidatproduktion

Nedenstående figur 9 viser samlet kandidatproduktion ved de to teologiske uddannelser i Danmark.

Kilde: Aarhus og Københavns Universiteter

Note: Når produktion af kandidater til tider ligger over antallet af producerede bachelorer, skyldes det især bachelorproduktion fra de private teologiske institutioner Menighedsfakultetet og Dansk Bibel-Institut.

⁴ Det har ikke umiddelbart været muligt at skaffe tallene for 2007.

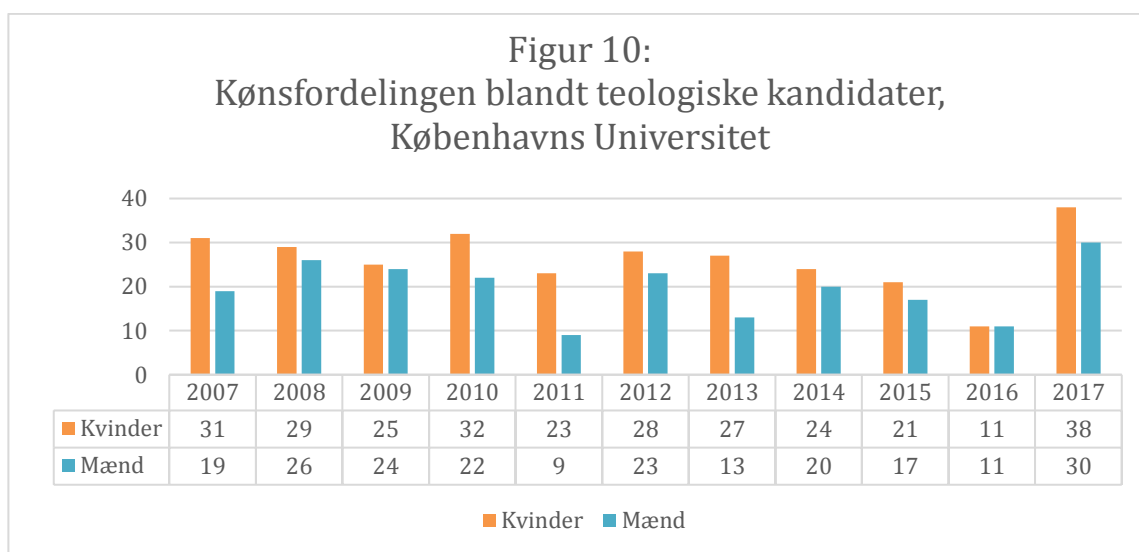

Figur 9 viser, at der ikke er stor forskel på antal af kandidater ved de to fakulteter på nær i 2017, hvor produktionen ved Københavns Universitet klart overstiger produktionen ved Aarhus Universitet. Denne stigning formodes at skyldes det relativt lave produktionstal i 2016 ved Københavns Universitet.

Ved at sammenholde kandidatproduktionen med antal optagne på bacheloruddannelserne og bachelorproduktion anes et vist frafald på teologistudiet, navnlig under bacheloruddannelsen (jf. figur 5 og 6). Tallene afspejler alene frafaldets størrelse, ikke årsagerne hertil. Det kunne være relevant at få afdækket disse årsager, herunder dels det præ-initiale frafald, der blev nævnt i forbindelse med figur 5 og 6, og dels hvornår i bachelorstudiet og hvorfor frafaldet i øvrigt sker. Da en del studerende med bestået bachelorgrad kan tænkes at fortsætte med en anden kandidatuddannelse end teologi, er der grund til at problematisere selve begrebet *frafald* i beskrivelsen af forholdet mellem bachelor- og kandidatproduktion.

Tallene viser ikke de enkelte årganges forløb, men antal af producerede kandidater for de enkelte år.

Kønsfordelingen for Københavns Universitet ser således ud:

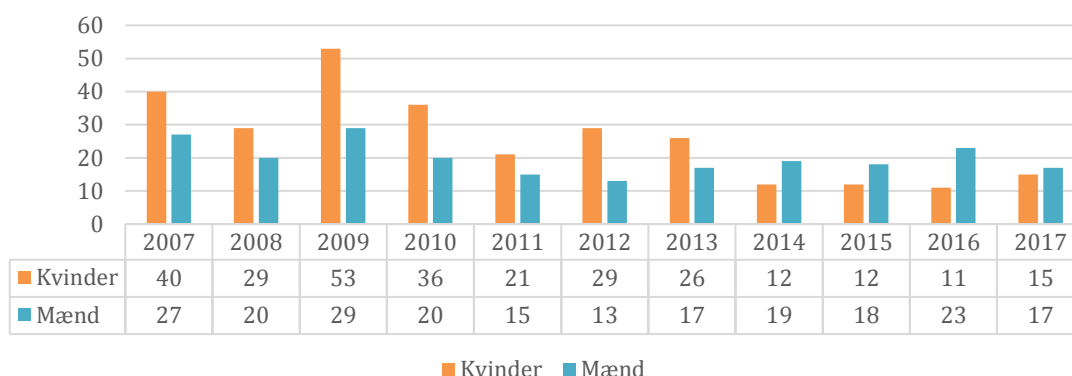
Kilde: Københavns Universitet⁵

Kønsfordelingen blandt kandidaterne fra Aarhus kan ses i følgende figur 11. Figuren viser, at der i 2014 for første gang i den angivne tidsserie blev produceret flere mandlige end kvindelige kandidater og at denne tendens vedbliver i de følgende år.

⁵ Se note 3 ovenfor.

Figur 11:
Kønsfordelingen blandt teologiske kandidater, Aarhus
Universitet

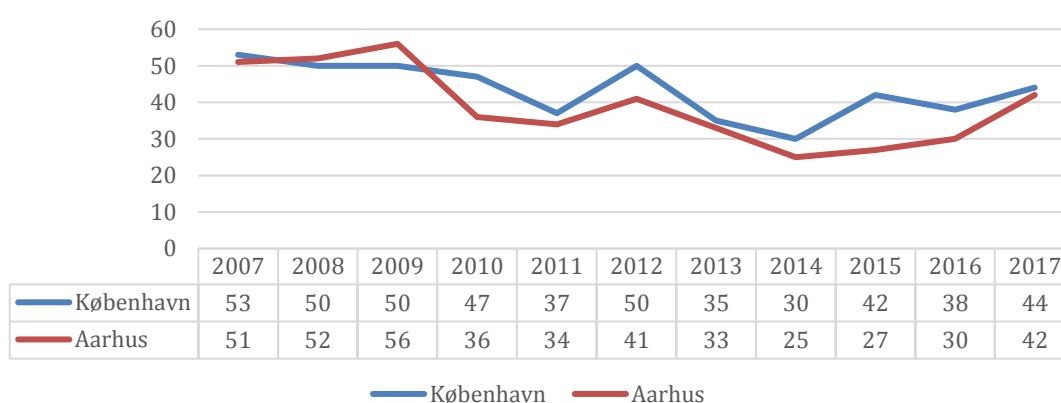

Kilde: Aarhus Universitet

Optag på pastoralseminarierne

Optaget på pastoralseminarierne i København er i perioden 2007-2017 samlet set faldet, dog med en mindre stigning i perioden 2015-2017. Figur 12 viser denne udvikling

Figur 12:
Årligt optag ved pastoralseminarierne
i København og Aarhus

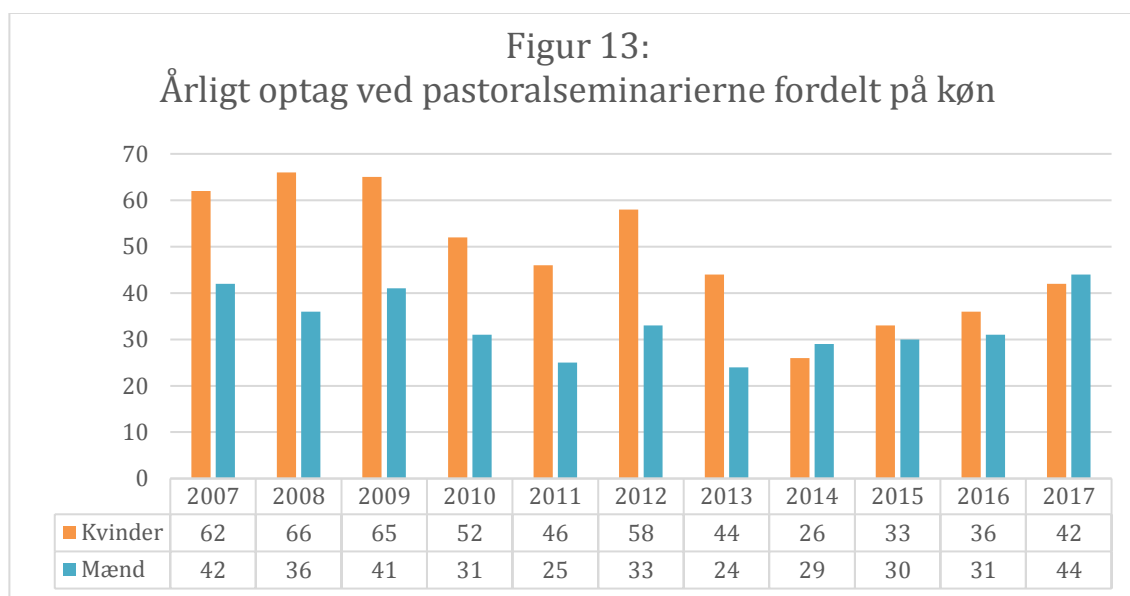

Kilde: Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter

Frem mod 2014 viste udviklingen, at antallet af kandidater med attest fra ét af landets pastoralseminarier nærmede sig en halvering på blot 8 år, men der anes en stigning i perioden 2015-2017.

Forholdet mellem mandlige og kvindelige pastoralseminariestuderende følger til en vis grad tallene for optag på og kandidatproduktion ved de teologiske fakulteter, idet der har været flere kvinder end mænd indskrevet. Det er dog interessant, at tallet for mænd ligger relativt stabilt, hvorimod tallet for kvinder viser et fald, så der samlet set og for første gang i perioden blev optaget flere mænd end kvinder i 2014. Figur 13 viser denne udvikling:

Kilde: Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter

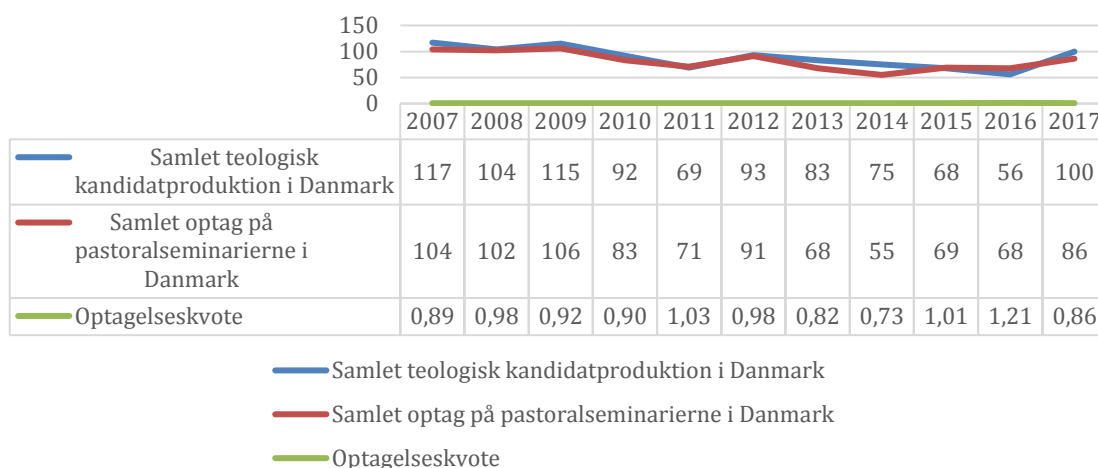
Optag på pastoralseminarierne set i forhold til kandidatproduktionen

Følgende figurer viser sammenhængen mellem kandidatproduktionen og optag på pastoralseminarierne. Figur 14 viser den samlede teologiske kandidatproduktion i Danmark sammenholdt med det samlede optag på pastoralseminarierne i samme periode. For den samlede periode gælder, at gennemsnitligt 92,9 % af kandidaterne optages på pastoralseminarierne. Optagelseskvoten viser dog, at tendensen fluktuerer.

Selv med så relativ høj en optagelseskvote, meldes der om vakante stillinger og/eller for få ansøgere (jf. biskoppernes erfaringer og Kirkeministeriets henvendelse, som ligger til grund for nærværende rapport). Dette kan foranledige folkekirken til at ønske et større optag og deraf følgende større kandidatproduktion på teologi.

Figur 14:
Forholdet mellem kandidatproduktionen og optaget på
pastoralseminarierne i Danmark

Kilde: Københavns og Aarhus Universitet samt Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter

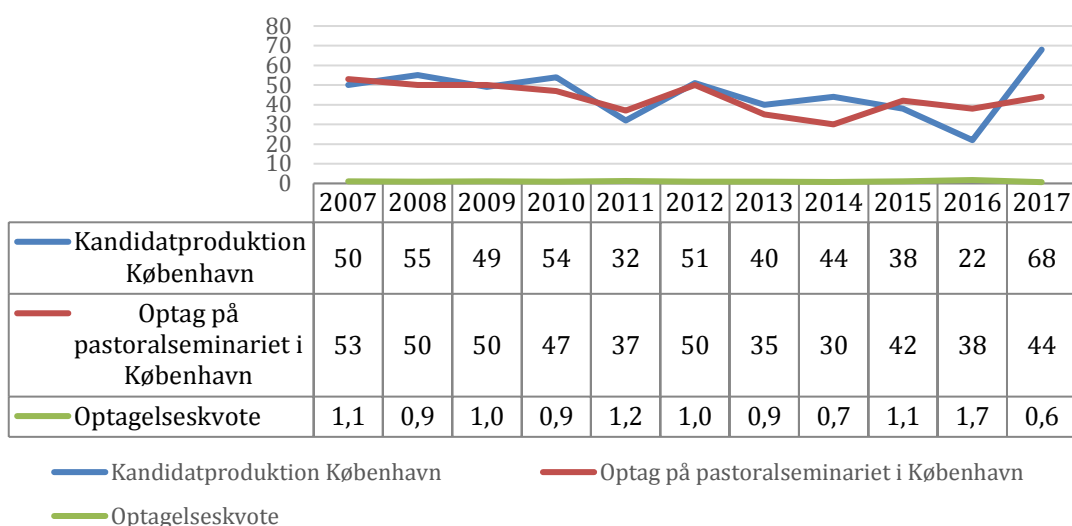
Note: Optagelseskvoten er lig med det samlede optag divideret med den samlede produktion

Figur 14 viser, at der i 2011, 2015 og 2016 blev optaget flere på pastoralseminarierne, end der blev produceret kandidater i det samme år. Det kræver en nærmere undersøgelse at udlægge, hvad der førte til de større optag i disse år. Tallene for 2017 viser endvidere, at udviklingen har ikke manifesteret sig i 2017, hvor der er blevet produceret flere kandidater, end der er optaget på pastoralseminarierne.

I det følgende anvises forholdet mellem kandidatproduktion på Københavns Universitet og optag på pastoralseminariet i København samt mellem kandidatproduktion på Aarhus Universitet og optag på pastoralseminariet i Aarhus.

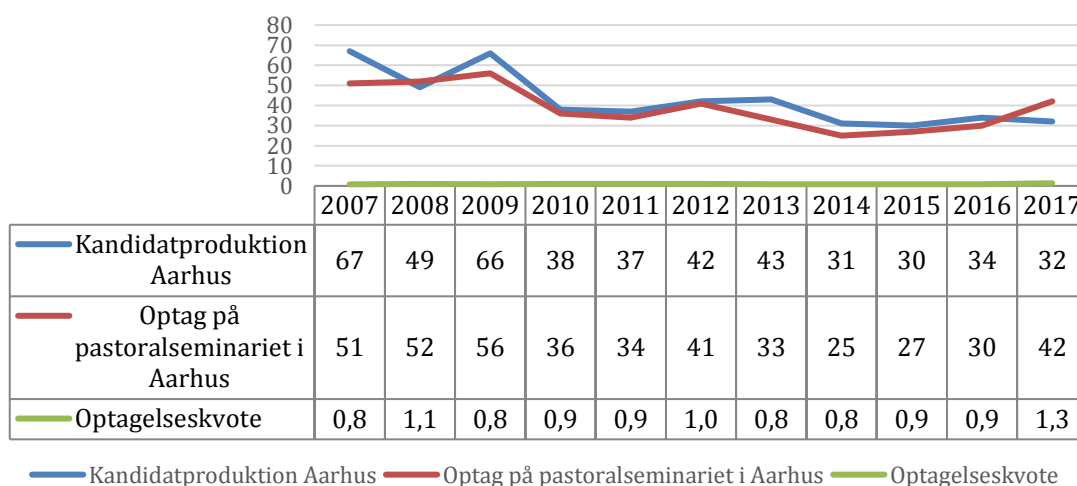

Figur 15:
Forholdet mellem kandidatproduktion og optag,
Københavns Universitet og pastoralseminariet i
København

Kilde: Københavns Universitet og Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter

Figur 16:
Forholdet mellem kandidatproduktion og optag,
Aarhus Universitet og pastoralseminariet i Aarhus

Kilde: Aarhus Universitet og Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter

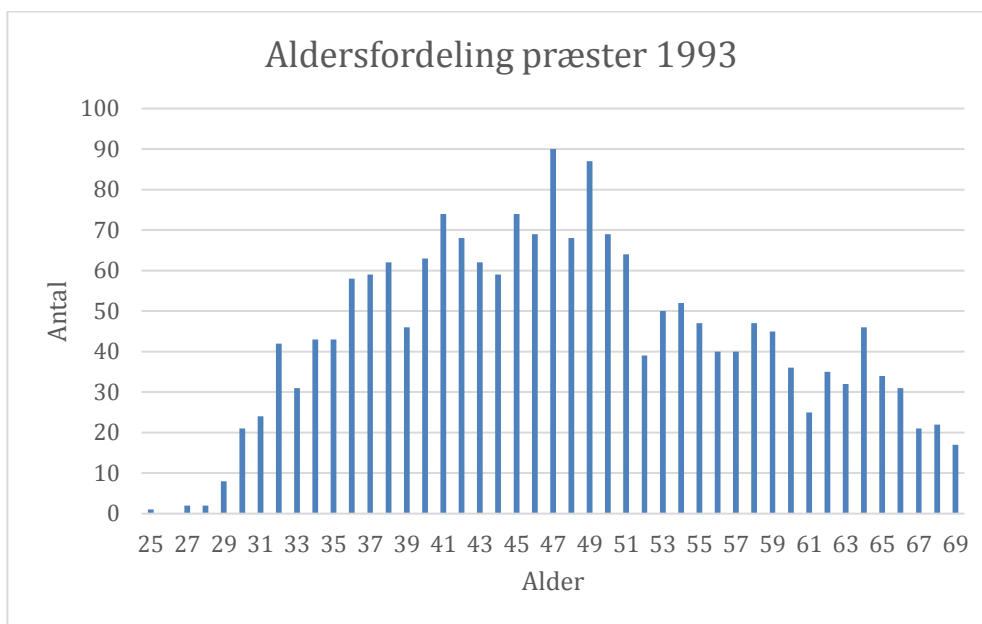
Beskæftigelse i Folkekirken

Baseret på de nedenfor indhentede data må det formodes, at der inden for de næste ti år bliver mindst 444 præstestillinger ledige til besættelse. Tallene viser udelukkende antallet af præster i alderen 60-70 år. Der er således ikke taget hensyn til eventuelle særordninger, ønsker om tidlig pension eller lignende.

Disse data er indhentet fra Kirkeministeriet og viser, at der er 444 ansatte præster mellem 60 og 70 år, dvs. 444 præster, der er tvunget på alderspension inden for en årrække på ti år. Tal fremkommet via en særkørsel fra Moderniseringsstyrelsen viser, at en gennemsnitlig pensionsalder⁶ for præster i Danmark er 65,4 år. Vi må forvente, at der også vil være en vis andel af de 55-60 årige, der vil gå på pension, hvorfor det egentlige tal er højere. Det har ikke umiddelbart været muligt at kvalificere dette skøn, men en eventuel kommende dybdegående undersøgelse bør prioritere en klarlægning heraf. Nogle stillinger er udfyldt via lokal finansiering, de såkaldte "lokalt finansierede præster".

21,5 % af præsterne i stifterne i Danmark er over 60 år. Udviklingen anskueliggøres i følgende to grafer i henholdsvis figur 17 og 18, der viser antallet af præster fordelt på alder i henholdsvis 1993 og 2016. De to sammenlignings år er tilfældige nedslag i statistikken.

Figur 17:

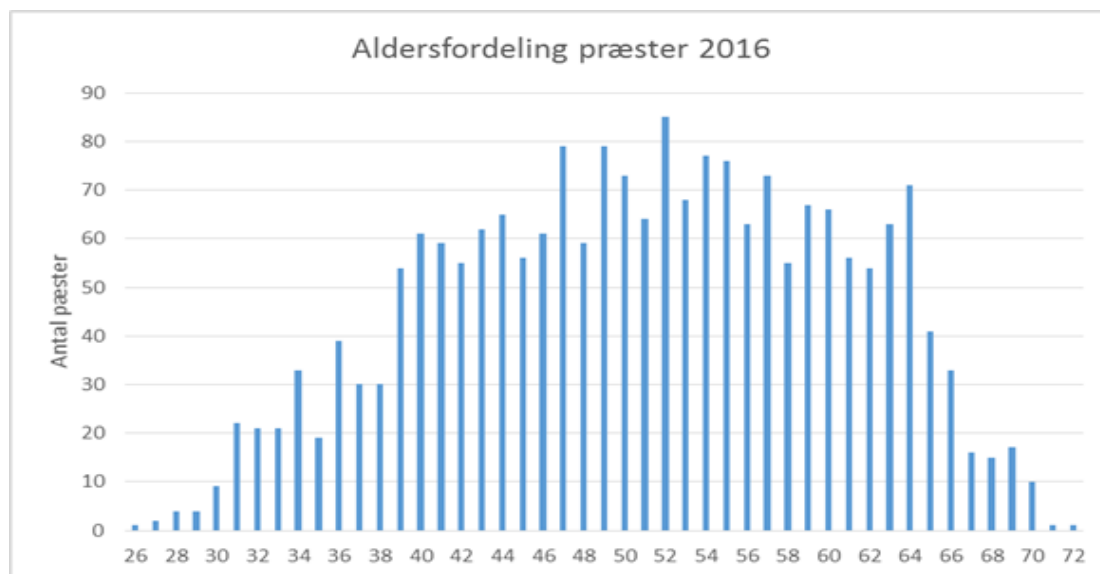

Kilde: Kirkeministeriet

⁶ Der er taget udgangspunkt i PKAT315, som omfatter førtidspension, alderspension og alm. svagelighedspension, og dækker de præster, der er pensioneret de sidste 5 år.

Figur 18:

Kilde: Kirkeministeriet

En sammenligning af de to figurer viser, at der er flere, der nærmer sig pensionsalderen nu end tilfældet var i 1993. Dette er særligt tydeligt for aldersgruppen 50-65 år. Med disse tal må vi alt andet lige formode, at de store årgange vist ovenfor i figur 18 sammenholdt med den gennemsnitlige pensionsalder nævnt ovenfor (65,5 år) efterlader et væsentligt antal embeder, der skal udfyldes af nye præster inden for de kommende 10 år.

I tabel form ser tallene således ud:

Tabel 2

1993	Antal	i pct.	2016	Antal	Pct.
Op til 30	13	0,67	Op til 30	11	0,53
30-39	429	22,02	30-39	278	13,43
40-49	714	36,65	40-49	636	30,72
50-59	493	25,31	50-59	701	33,86
60+	299	15,35	60+	444	21,45
I alt	1948		I alt	2070	

Kilde: Kirkeministeriet

Der er således sket en stigning i antal præster i aldersgruppen 60-70 år i perioden 1993-2016, ligesom der er sket en forøgelse på næsten 100 flere præster til trods for, at de yngre aldersgrupper (op til og med 49 år) oplever et markant fald – både i absolutte tal og i den procentvise fordeling. Mest markant er det faktum, at der næsten er sket en halvering i antallet af præster mellem 30 og 39 år, ligesom der fortsat er få yngre præster under 30 år.

Konklusion – behovet for optag på pastoralseminarierne

Med afsæt i de fire problemstillinger fra side 1 kan vi konkludere følgende:

Ad 1: Forholdet mellem universiteternes kandidatproduktion og de kommende års behov for ansøgere til præstestillinger i folkekirken

Nøgletallene i denne rapport peger på, at et anseeligt antal præster (444) går på pension inden for de næste 10 år, idet ca. 20 % af præsterne med ansættelse i Den danske Folkekirke er over 60 år. Det skal i denne forbindelse nævnes, at den relativt store tilbagetrækning alt andet lige må formodes at fortsætte ud over de førstkomende 10 år, da antallet af præster i alderen 40-59 er så anseeligt (se figur 18 og tabel 3), at antallet af præster i alderen 60-70 år fortsat vil stige.

De nøgne tal for tilbagetrækning fra præsteembedet og tilgang af nyuddannede til pastoralseminariernes balancerer tilsyneladende, da der hvert år attesteres ca. 50 studerende fra pastoralseminarierne. For en nærmere betragtning er denne konklusion imidlertid uholdbar, hvilket vil fremgå af konklusionerne under punkt 2 og 3:

Ad 2: Kandidaternes ønske om optagelse på pastoralseminarierne

Denne rapportens beregning af optagelseskvoterne (jf. side 13) viser, at disse er faldet fra godt 90 i periodens første del (2007-09) til under 85 for årene 2013 og 2014 og herefter steget til 121 i 2016, hvorefter de igen er faldet til 86 i 2017. Det vil være u hensigtsmæssigt at drage for mange konklusioner på et så spinkelt og varierende grundlag.

Ud over de delkonklusioner, der kan drages på grundlag af de fremlagte tal (ad 1 og ad 2), finder vi grund til at pege på følgende perspektiver (ad 3 og ad 4):

Ad 3: De ledige præstestillingers attraktivitet for teologiske kandidater

Som nævnt i indledningen mangler folkekirken information om, hvad mulige kandidater til en præstestilling gør sig af tanker om deres videre karriere. Videnscentrets undersøgelse af de pastoralseminariestuderendes overvejelser samt deres efterfølgende jobadfærd vil bidrage med viden om dette felt, og de første resultater medtages i 2018-udgaven af nærværende rapport. Denne undersøgelse vil bl.a. indhente viden om de pastoralseminariestuderendes vurderinger af og erfaringer med geografisk placering og mobilitet med henblik på at kaste lys over eksempelvis såkaldte udkantsproblematikker.

Dertil kommer, at de allerede ansatte sognepræster kan tænkes at søge nye karriereveje, hvilket vil betyde, at de forlader præstegerningen, inden de går på pension. Selvom denne rapport ikke belyser dette, er der grund til at tro, at det reelle antal præster, der forlader deres embede, vil være højere end de ca. 444, der blev nævnt under pkt. 1.

En dyberegående undersøgelse bør desuden prioritere klarlæggelsen af, hvor mange der trækker sig tilbage fra embede og hvilke motiver, der ligger til grund, ligesom der er behov for viden om, hvad der motiverer teologiske kandidater, som sidder i *andre* stillinger end præsteembeder, til at søge embede undervejs i deres karriereforløb.

I rapporten fra 2015 noterede vi, at de der fremlagte nøgletal sandsynliggjorde en vis diskrepans mellem behovet for præster og antallet af optagne kandidater på pastoralseminarierne. Antallet af mulige kandidater til en opslået præstestilling formodedes i 2015-rapporten i bedste fald at blive minimal.

Selvom vi i 2017-rapporten har afdækket en ændret situation i 2015 og 2016, er denne ændring for midlertidig og spinkel til at konkludere, at udviklingen er vendt. Der meldes stadig om vakante stillinger med genopslag, ligesom det ikke kan forventes at være ny tendens, at pastoralseminarierne

optager flere teologiske kandidater, end der produceres. Derudover viser 2017-tallene, at udviklingen til stadighed fluktuerer.

Realistisk set over en årrække må der stadig imødeses en regulær præstemangel, navnlig i visse dele af landet. Derfor må vi på grundlag af data, som er fremlagt i denne rapport, stadig konkludere, at der er behov for at gøre en indsats for at hæve antallet af teologiske kandidater og samtidig sikre, at så mange som muligt af disse søger optagelse på pastoralseminarierne i Danmark med henblik på at søge embede i folkekirken.

Ad 4: Rammevilkårene for produktionen af teologiske kandidater

Selvom denne rapport ikke beskæftiger sig med rammevilkårene for produktion af teologiske kandidater, er der grund til at nævne, at forudsætningerne for at kunne rekruttere et tilstrækkeligt antal kvalificerede kandidater til præstestillingerne i Folkekirken i de kommende år bl.a. bliver berørt af rammevilkårene for teologistudiet. Herunder hører, at den i 2015 indførte dimensionering af de teologiske uddannelser kan vise sig at bidrage negativt til at tilvejebringe de nævnte forudsætninger, og at fremdriftsreformen kan gøre det vanskeligt at tiltrække studerende, der pga. erhvervsarbejde og familieforpligtelser ikke kan studere på fuld tid og dermed ikke gennemføre studiet på den tid, der er til rådighed.

